

Nr 382.

Av herr **Winkler m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 102, med förslag till kommunalskattelag m. m.

I den allmänna diskussionen kring den kooperativa rörelsen har tid efter annan det kravet framställts från den privata handelns och det enskilda näringslivets sida, att den kooperativa företagsformen icke i något hänseende av samhället bör beredas förmåner framför de enskilda köpmännen och näringsidkarna. Därvid har särskilt framhållits, att ekonomiska föreningar i fråga om *beskattningen* äro mera gynnsamt ställda än enskilda företagare och aktiebolag.

Upprepade utredningar i frågan hava företagits, och de resultat, som därvid framkommit, ha varit ägnade att bekräfta det berättigade i de klagomål, som framförts. Sålunda har 1921 års kommunalskattekommitté med skärpa framhållit, att ett kooperativt skatteprivilegium faktiskt föreligger, och att detta »framstår som en verklig orättvisa, vilken snarast bör avlägsnas». Jämväl i 1924 års skatteberednings förslag rörande beskattning av inländska juridiska personers inkomst och förmögenhet göra sig liknande synpunkter gällande.

I Kungl. Maj:ts till innevarande års riksdag avgivna proposition nr 102 med förslag till kommunalskattelag m. m. ha emellertid de hittills gällande bestämmelserna om de kooperativa företagens beskattning lämnats orubbade, och detta ehuru flertalet länsstyrelser samt kammarrätten ävensom ett mycket stort antal näringsidkareorganisationer m. fl. anslutit sig till den ståndpunkt, kommunalskattekommittén och skatteberedningen intagit. Som skäl för att det väntade förslaget om ändrad beskattning av kooperativa föreningar utlämnats i den kungl. propositionen åberopar föredragande departementschefen — bristande utredning, ett skäl, som, med hänsyn till den ingående behandling kommunalskattekommittén ägnat frågan, näppeligen torde kunna godtagas.

Vad av såväl kommunalskattekommittén som skatteberedningen ansetts innebära ett obehörigt kooperativt skatteprivilegium är det förhållandet, att den s. k. återbäringen, som utdelas till medlemmarna i de kooperativa föreningarna, icke blir beskattad. De båda utredningarnas resultat skilja sig emellertid i det hänseendet från varandra, att skatteberedningen förordnat beskattning allenast av halva återbäringen, vilken anses motsvara den besparing, som för medlemmarna uppstått av gemensamt driven yrkesmässig affärsverksamhet,

under det att kommunalskattekommittén ansett, att hela den utdelning pr handelskrona, som lämnas av den uppkomna vinsten, bör vara skattepliktig.

Gentemot skatteberedningens förslag och dess motivering torde den invändningen kunna göras, att den föreslagna uppdelningen av återbäringen i en skattpliktig och en skattfri hälft torde få anses ganska godtycklig och ingalunda grundad på övertygande och bindande beräkningar.

Kommunalskattekommittén däremot har upplagt problemet så, att all vinst, som framkommer ur en affärsverksamhet, och som genom ett i laga ordning uppgjort bokslut bliver siffermässigt fastslagen, bör beskattas, och detta vare sig vinsten fonderas hos företaget eller utdelas till dess delägare i form av aktieutdelning eller utdelning efter andra beräkningsgrunder, t. ex. i proportion till under året gjorda inköp. Denna klara och sakligt övertygande principståndpunkt torde icke kunna jävas.

Det har framhållits, att jämväl den privatekonomiskt organiserade detaljhandeln numera i stor utsträckning lämnar sina kunder samma och t. o. m. högre rabatter än de kooperativa företagen. Att så är fallet kan ej bestridas, men det föreligger här en särkillnad i rabatternas karaktär, som icke får förbises. Den enskilde handlanden, som lämnar s. k. kassarabatt, förbinder sig i regel på förhand att så göra. I varje fall måste han till kunden utlämna rabatten och bokföra densamma som en omkostnad i affärsrörelsen, innan han uppgör sitt bokslut och därmed får fram sin skattepliktiga vinst. Den kooperativa föreningen däremot behöver icke förfara på detta sätt utan kan fritt och utan på förhand givna löften uppgöra sitt bokslut och erhålla kännedom om årets vinst samt först därefter besluta, om och till vilken storlek återbäring skall lämnas. I det förra fallet är det, som kommunalskattekommittén också framhåller, *en omkostnad i affärsrörelsen*, i det senare däremot *disposition av vinst*.

Den konsumentkooperativa rörelsen har från början framträtt som en övervägande ideellt betonad företeelse av relativt ringa omfattning, vars särställning i beskattningshänseende ursprungligen ej behövde tillmätas särdeles stor betydelse. Detta förhållande har under senare år avsevärt förändrats, i det rörelsen utvecklats till att bliva av mycket framträdande betydenhet i vårt ekonomiska liv. Av de programmatiska uttalanden, som av kooperationens ledande män tid efter annan blivit gjorda, framgår med all önskvärd tydlighet, att den kooperativa rörelsen har för avsikt att söka lägga under sig allt vidare områden av vårt näringsliv. En privilegierad särställning i skattehänseende kan under sådana förhållanden ingalunda anses försvarlig. Skulle det lyckas kooperationen att alltmer uttränga den privata handeln och industrien, så torde detta nämligen icke minst för kommunerna kunna få nog så betänkliga konsekvenser. Det torde därför vara nödvändigt att i tid se till, att kommunernas såväl som statsverkets intressen på detta område bli tillgodosedda. I en tid, då det allmänna gång efter annan nödgas uppsöka nya skattekällor, kan det icke anses rätt och rimligt att förbise ett skatteobjekt av här berörda slag.

Det torde der ingen kunna bestridas, att samhället bör stå fullt neutralt till de olika företag och företagsformer, som tävla med varandra. Det är lika uppenbart, att ett gynnande i beskattningshänseende av viss företagsform icke

står i överensstämmelse med denna neutralitetsståndpunkt. Under sådana förhållanden bör det vara en bjudande plikt att skyndsamt avlägsna ett genom upprepade utredningar fastslaget missförhållande i berörda hänseende. Det är icke någon som helst avoghet mot den kooperativa rörelsen, som dikterar dylika yrkanden utan endast önskan att tillgodose kravet på likhet inför lagen även på beskattningsväsendets område.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte besluta på det sättet att fullständiga det i Kungl. Maj:ts proposition nr 102 framlagda förslag till kommunalskattelag att den av 1921 års kommunalskattekommitté föreslagna beskattningen av ekonomiska föreningar måtte bli va genomförd.

Stockholm den 17 mars 1927.

Nils Winkler.

Otto Johansson.

Birger Christenson.

Erik Nylander.

Ewald Lindmark.

L. L. Lorichs.

Alex. Thore.
